

Bruk av elektroniske journalsystemer i helsevesenet

An-Magritt Aanonsen

President Norsk Psykologforening

Psykologforeningen har sendt følgende brev til helse- og omsorgsminister Ansgar Gabrielsen.

Norsk Psykologforening registrerer at Datatilsynet har anmeldt Helgelandssykehuset for brudd på bestemmelsene vedrørende oppbevaring av pasientjournaler. Tidligere i år har det fremkommet at ansatte ved sykehus har kunnet lese journaler til pasienter uten at de har hatt noe med vedkommende pasient å gjøre.

Vi har sett med bekymring på at elektroniske journalsystemer innføres og tas i bruk, både i kommuner og ved helseforetak, uten at personvern har vært satt fokus på når det gjelder sikkerhetsrutiner og klareringsnivåer. Vi mener det er på høy tid at dette blir gjenstand for grundig etterforskning og offentlig debatt. For psykologer er dette spesielt viktig, da et tillitsforhold til pasientene er en nødvendig forutsetning for behandling. Det kan være ødeleggende for behandling dersom pasientene ikke tør fortelle om hva de strever med, fordi de er usikre på om journalopplysninger vil kunne komme uvedkommende for øye.

Norsk Psykologforening ser på elektroniske journalsystemer som nyttige i forhold til effektivisering av behandling og forenkling av samarbeidsrutiner. For at dette skal komme folk til gode, og ikke bli en trussel mot personvern og grunnleggende rettigheter, må vi ta signalene om misbruk av disse systemene svært alvorlig. Det må stilles høye krav til eiere av norske helseinstitusjoner i forhold til å sørge for nødvendige sikkerhetstiltak og kontrollrutiner. Dersom dette ikke tas på alvor, krenkes pasientenes rett på personvern, og det blir vanskelig for både psykologer og andre faggrupper å gi god og forsvarlig helsehjelp.

I forhold til informasjonsflyt mellom tjenester, er det viktig for pasientene med god informasjonsutveksling. Samtidig er vi opptatt av at pasienter skal være trygge i møte med samfunnets systemer. Noe informasjonsdeling er nødvendig for å sikre god behandling og samhandling, annen informasjon bør være begrenset til det enkelte behandlingssted. Vi må arbeide for å finne gode løsninger gjennom de mulighetene elektronisk journalføring faktisk gir for å regulere tilgang. Det kan ha store konsekvenser å ha fått en diagnose for å tegne livsforsikring, i barnefordelingsaker o.a. Vi kan spørre oss selv: Hva slags opplysninger om meg selv ønsker jeg skal spres til hvem? Dersom brukermedvirkning skal ha noen betydning, bør dette også gjelde i forhold til retten til å kontrollere spredning av informasjon om behandling. I dette spørsmålet er det nødvendig at vi har brukermedvirkning som hovedfokus – og det kan være at pasientens beste ikke alltid samsvarer med våre opplevde behov for samhandling.

Det at intranett i økende grad brukes innen større og større enheter, samt at elektronisk journal begynner å bli godt etablert, fører til nye rutiner og økte muligheter for uheldig spredning av sensitive opplysninger på tvers av etater og faggrupper. Utviklingen har gått svært raskt på dette feltet, og vi mener at de etiske dilemmaene rundt den praksisen som er i ferd med å etablere seg, ikke er behandlet grundig nok, heller ikke på politisk nivå. Vi ser at i offentlige utredninger (for eksempel NOU 2004:18 og NOU 2005:3) blir det argumentert for at samhandling er viktigere enn taushetsplikt og personvern. Vi mener at dersom en slik politikk skal aksepteres, bør det være oppe til grundig faglig og politisk behandling. Befolkningen bør også få informasjon om hva dette innebærer i praksis for dem i møter med offentlige tjenester generelt og helse- og sosialtjenester spesielt.

Norsk Psykologforening har tatt et initiativ overfor Helse- og sosialdirektoratet for å drøfte de problemstillinger som innføring av elektronisk journal reiser. Vi ønsker å delta aktivt i det videre arbeid med å komme frem til gode rutiner og prosedyrer for å sikre pasientenes behov for trygghet og behandlernes behov for registrering og informasjonsutveksling.